

zik munkájuk szűkszavúsága és vázlatossága. 57 alkotót emelnek ki; néhányan hosszabb méltatást kaptak, mint amit eddigi munkásságuk indokolna, néhány szerző talán kissé háttérbe szorult, de az arány és az értékelés minden kortárs irodalomtörténeti munka kényes kérdése, a teljesség és véglegesség jórészt megvalósíthatatlan. Az értékrend csúcsára a szerzők a lezárt életművű Szilágyi Domokos költészetét és Sütő András kiteljesedő munkásságát állították. Szerepüket, hatásukat a szakszerű műelemzéseken kívül azzal is érzékeltetik, hogy munkásságukkal a többi portrénál hosszabb terjedelemben foglalkoznak. A már Magyarországon is jól ismert szerzőkről – például Bálint Tiborról, Beke Györgyről, Deák Tamásról, Farkas Árpádról, Hervay Gizelláról, Kányádi Sándorról, Lászlóffy Aladáról, Kocsis Istvánról, Panek Zoltánról, Székely Jánosról és másokról sorakozó kisportrék, valamint a legtöbb újdonsággal szolgáló fejezetek: a második Forrás-nemzedék és a pályakezdők változatos törekvéseiről szóló fejezetek is bizonyítják: valamennyi nemzedék számottevő eredményeket mutathat fel. A legfiatalabbak is, akikről ez a tanulmány nyújtja eddig a legrészletesebb, értékelő ismertetést. Az ellentmondásos korszak gondjait, a nemzetiségi létforma sajátosságait, a történelmi múlttal szembesülésre készítő alkalmakat megidéző művek korszerű művészi formákat, értékeket őriznek, illetve teremtenek. Az értelmes emberi létért folyó küzdelem az „ahogy lehet” erkölcsi parancsát követve termi az irodalomtörténeti számontartásra is érdemes alkotásokat.

A gazdag könyvtermés a Kriterion Kiadó fíradhatatlan, áldozatos és nagyvonalú munkája nélkül nem láthatott volna napvilágot. 1969-től 1978-ig mintegy ezer könyv megszületésében bábáskodott; tudatosan szerkesztett, kitűnő sorozataival, változatos szempontok szerint válogatott könyveivel a Dacia és az Ion Creanga kiadók mellett a romániai magyar nyelvű irodalom ösztönző műhelyévé vált. Öröndetes tény, hogy – bár nem túl nagy számban – napjainkban már magyarországi kiadók is (elsősorban a Magvető Kiadó drámák, filozófiai esszék, novellák, versek publikálásával) vállalkoznak romániai magyar szerzők műveinek megjelenítésére. Jó lenne a következő években is folytatni ezt a gyakorlatot, sőt bővíteni az ilyen kiadványok számát. Annál is inkább, mivel elég sok olyan műről tudósít Görömbei és Bertha áttekintése, amelyhez alig vagy egyáltalán nem juthatunk hozzá.

A kötetben kevesellhetjük a Balogh Edgár szerkesztésében készülő Romániai Magyar Irodalmi Lexikonról vagy például a Szabó T. Attila munkásságáról írottakat. Érdemes lett volna részletesebben megemlékezni a romániai magyar sajtóban kikísérletezett és kiérlelt, a magyarországitól eltérő jellegű műfajokról, folyóiratfajtákról, hetilap-profilokról, hatásos sorozatokról is. De a leírtakkal egyetérthetünk. E vázlatosságában is fontos mű teljesíti hivatását: tárgyilagos, eligazító értékeléseivel, gondos regisztrálásával, figyelemfelkeltő hangsúlyjaival a nemzetiségi irodalmakról alkotott képünket teszi árnyaltabbá.

Az áttekintés szűkszavúságáért kárpótolt a hozzá külön kötetben, csaknem kétszáz oldalnyi terjedelemben mellékelt válogatott bibliográfia. Az adatgyűjtők, Bertha Zoltán szerkesztő és Kovács Béla lektor alapos és körültekintő munkája nélkülözhetetlen segédeszközt teremtett. A több ország magyar sajtóját és könyvkiadását feldolgozó bibliográfia a 28 klasszikus és 275 kortárs szerzőre vonatkozó adatokat három csoportra bontva, betűrendben közli. A *Szerzők* című fejezet az egyes alkotók 1971–1980 között megjelent munkáit és a rájuk vonatkozó másodlagos irodalmat tartalmazza. A hosszas bűvárkodásra hívó adathalmazból csak néhol hiányolható egy-egy fontosabb interjú, egyes szerzőkről (például Czine Mihály, Ilia Mihály némelyik cikke). Rangos művel gyarapodott a XX. századi magyar bibliográfiai szakirodalom.

R. Takács Olga

Gyuris György–Vajda Lászlóné: *Írások Móra Ferencről*. Bibliográfia. Szeged, 1981. Somogyi-könyvtár, 343 l.

Vajda László, a szegedi Somogyi-könyvtár munkatársaként több éven át foglalkozott Móra-kutatással. 1956-ban készítette el annak a Móra-bibliográfiának a tervét, amelyet 1969-ben – már Vajda halála után – Péter László tett közzé a *Somogyi-könyvtári híradóban*. A bibliográfia tervéből Vajda életében a *Móra Ferenc vezércikkeit* regisztráló kötet jelent meg (1961), hagyatékát kiegészítve és gondozva Péter László rendezte sajtó alá a *Móra Ferenc írásai* című kiadványt (1970).

A bibliográfiai munkaterv harmadik kötetként Gyuris György és Vajda Lászlóné pontos, lelkiismeretes munkájaként az *Írások Móra Fe-*

rencről című bibliográfiát tarthatjuk kezünkben. Az eredeti terv szerint ez az összeállítás is tematikus csoportosítású lett volna, a Vajda által tervezett fejezetek címei: 1. Biográfiai adalékok, 2. Ismeretések, 3. Tanulmányok, 4. Betűrendes mutató, Függelék: kéziratban levő írások Móráról. A munkaterv közzétételekor Péter László ezt írta: „Azért is érdemes közzétennünk, mert a mi bibliográfiai anyagközlési módszerünk némileg eltér majd az ittenitől. A szakkritikának módot kell adnunk annak összehasonlítására, helyesen jártunk-e el, amikor Vajda tervén módosítottunk”. A módosítás ez esetben abban áll, hogy tematikus csoportosítás helyett a kronológia lett a felépítés alapja, nem mondva le arról, hogy a recenziókat a megjelent kötetek után összegyűjtve regisztrálja. Mivel hatalmas mennyiségű anyag gyűlt össze (2108 tétel) és az egyes tételek tematikai elkülönítése nehézségekbe ütközött volna, az áttekinthető szerkezet valóban csak az időrend alapján volt kialakítható. Szinte alig van olyan cím a bibliográfiában, amelyet

nem egészít ki magyarázó, utaló annotáció és ez a munka összeállítóinak gondos feltáró tevékenységét tükrözi. A közel 60 oldalnyi mutató egyesíti magában a név- és tárgymutató anyagát, tipográfiájával (betűtípusváltás, bekezdések) könnyen áttekinthetővé teszi a kötetet, a munka szerves részévé válik. A rövidítésjegyzék viszont lehetne gazdagabb is. Számos olyan folyóirat, hetilap teljes nevén szerepel a bibliográfiában, amelyek lerövidítése indokolt lett volna (pl. Magyar Könyvszemle, Élet és Irodalom, Somogy-könyvtári híradó stb.)

A bibliográfiát szerkesztői a Móra-centenáriumra (1979. április) kívánták megjelentetni. Mindent megtettek ennek érdekében, hogy nem rajtuk múlt a kétéves késés, azt az újabb pótlásokat tartalmazó kiegészítőlapon olvashatjuk. Egyetlen előnye az 1981-es megjelenésnek, hogy így már a centenárium megemlékezések gazdag anyaga sem maradt begyűjtetlen.

Németh S. Katalin